

Ei kannettavu vezi kaivos pyzy: oikaisuja tietokirjani arvosteluun

Niina Kunnas arvioi *Virittäjässä* 3/2018 (ks. Kunnas 2018) vertaisarvioitua tietokirjaani *Vaietut ja vaiennetut: Karjalankieliset karjalaiset Suomessa* (Sarhimaa 2017). Kunnas vaikuttaa lukeneen tarkasti etenkin osan taustoittavasta luvusta 2 ”Karjalaiset, karjalan kieli ja karjalankielinen kulttuuri Suomessa”. Hänen arvionsa sisältää kuitenkin koko joukon virheitä ja outoja tulkintoja, jotka luovat harhaanjohtavan kuvan teoksen tarkoituksesta sekä eräistä karjalan kielen tutkimuksessa vakiintuneista ja asiantuntijoiden yleisesti hyväksymistä kannoista. Lisäksi monet Kunnaksen yksityiskohtia koskevat kommentit antavat väärän käsityksen siitä, mitä tosiasiaassa olen kirjoittanut. Jotkin arviossa esitetyistä väitteistä vaikuttavat muotoiluja myöten hyvin samanhenkisiltä kuin mielipiteet ja väitteet, joita on esitetty viime vuosina sanomalehtien mielipidepalstoilla ja sosiaalisessa mediassa leiskahdelleissa karjalaiskiistoissa. Kokemusasiatuntijoiden keskinäisessä keskustelussa ne kuittaautuvat nimenomaan mielipiteinä siitä riippumatta, onko joku toinenkin samaa mieltä vai ei. Akateemisella areenalla *Virittäjässä* esitettyinä ne sen sijaan vaativat oikaisua.

Vaietut ja vaiennetut on laajalle lukijakunnalle suunnattu tietokirja, ei tieteellinen tutkimusraportti tai opinnäytetyö, jolta edellytetään tietyntylaisia rakenteellisia ratkaisuja (esim. tutkimuksen kulun ja haastatteluaineiston yksityiskohtaista esittelyä) – ratkaisuja, joiden puutteesta Kunnas teostani kritisoi. Kirjoittaessani hyödynsin tietämystä, joka on karttu-

nut tutkittuani vuosikymmeniä karjalaa, sekä osaa niistä tutkimustuloksista, joita sain vuosina 2010–2013 koordinoimassani, EU-rahoituksella toteutetussa ELDIA (European Language Diversity for All) -projektissa. Kyseessä ei siis ole raportti ELDIAsta ja sen tuloksista, kuten Kunnas esittää. Niin kuin kerron esipuheessa, jossa sijoitan teoksen karjalantutkimuksen kenttään huomattavasti ELDIAa laajemmin, teoksen tarkoitus on tehdä tunnetuksi Suomessa kotoperäisen karjalan kielen ja sen puhujien historiaa, nykytilaa ja roolia suomalaisessa yhteiskunnassa. Tätä kautta pyrkimyksenä on tukea puhujien kielellisten oikeuksien toteutumista tilanteessa, jossa karjala enää harvoin siirtyy seuraavalle sukupolvelle. ELDIAN tapaustutkimuksesta puolestaan voi lukea useista tieteellisistä tutkimusraporteista (Grans 2012; Sarhimaa 2011, 2013, 2015). Koko hankkeesta julkaistua englanninkielistä teosta (Laakso, Sarhimaa, Spiliopoulou Åkermark & Toivanen 2016) on esitelty myös *Virittäjässä* (Erkkilä 2018). Tutkimusraporteista löytyvät Kunnaksen kaipaamat selvitykset muun muassa ELDIAssa Suomen karjalaisilta kerätyn uuden aineiston määrästä ja aineiston purkamisessa käytetyistä menetelmistä, myös litterointikonventioista.

Kunnas tarkastelee teostani erittäin valikoivasti eikä ota huomioon sen tavoitteita eikä luonnetta. Yhdeksänpaltaisesta arviosta kolmasosa (s. 448–449) käsittelee niitä teokseni kahdeksaa sivua (38–46), joilla hahmottelen lyhyesti, yleisesti

ja yleistajuisesti karjalan kielihistoriallista suhdetta suomen kieleen ja karjalan kolmen päämurteen suhteita toisiinsa. *Vaikut ja vaiennetut* on tietokirja, ei kielitieteellinen tutkimus karjalan kielen rakenteesta, johdanto siihen tai kielenopiskelun apuneuvo. Niinpä tässä lyhyessä osuudessa ei ole tavoitteena esittää yksityiskohtaista ja kattavaa kielitieteellistä kuvausta karjalan kielen yleisistä tai kaikista sen eri päämurteille luonteenomaisista rakenteellisista ominaisuuksista. Tarkoitus on sen sijaan antaa karjalan kieltä osaamattomallekin lukijalle – olipa tällä kielitieteellistä koulutusta tai ei – tutkimuksessa vakiintuneeseen käsitykseen perustuva yleiskuva siitä, mistä oikein puhutaan, kun puhutaan karjalan kielestä. Lukijan sulateltavaksi ei siksi tässä vyörytetä esimerkiksi kaikkia aikojen saatossa esitettyjä murrejakoja ja niitä käsitteleviä tutkimuksia, joita Kunnas (2018: 448) oli jäänyt kaipaamaan.

Teosta tahollaan arvioineet karjalan kielen asiantuntijat Raija Pyöli, Lea Siilin, Martti Penttonen ja Vesa Koivisto ovat pitäneet valitsemaani linjaa onnistuneena, samoin teosta lehdissä ja radio-ohjelmissa esitelleet toimittajat.¹ Kielitieteilijät Vesa Koivisto ja Pirkko Nuolijärvi (2017: 147) toteavat arviossaan, että ”[k]uvaus karjalan kielen kehityksestä, sen ominaispiirteistä ja sen suhteista lähisukukieliinsä on havainnollisesti laadittu ja tutkimuksen tuoreimman näkemyksen mukainen. Esille tulee hyvin se, että murteet ja kielet muodostavat kaikkina aikoina jatkumon, ja murre- ja kielirajat nähdään jatkumon taitekohtina, ei jyrkkinä raja-aitoina. Tämä pätee kaikkialla, eikä karjalan kieli ole poikkeus.”

Karjalais-suomalaisen kielijatkumon lisäksi dialektologille ja sosiolingvistille on itsestään selvää, että karjalassa kuten muissakin kielissä ja murteissa on sisäistä

1. Linkkejä arvioihin ja ohjelmiin, ks. <https://www.sneb.uni-mainz.de/team/anneli-sarhima/>.

variaatiota. Siksi ei ole kummallista, että Kunnaksen omien tutkimustensa pohjalta esiin nostamia, perinnäisestä vienankarjalaisesta yleislinjasta poikkeavia soinnillisia klusiileja *b*, *d* ja *g* sekä sibilantteja *z* ja *ž* esiintyy soinnittomien äänteiden rinnalla tai asemesta Jyskyjärven nykyisessä kylämurteessa. Samoin itsestään selvää on se, että kuten kielet ja murteet yleensäkin karjalan murteet ovat molemmin puolin rajaa muuttuneet aikojen saatossa ja muuttuvat nyt ja myös tulevaisuudessa. Kiinnostavaksi Kunnaksen havainnot tekee kysymys näiden soinnillisten äänteiden iästä ja alkuperästä Jyskyjärven kylämurteessa: ovatko ne ehkä varsin nuoria ja tulleet käyttöön karjalais-venäläisten kielikontaktien kautta, samaan tapaan kuin suomen kielessä on otettu ruotsin vaikutuksesta käyttöön suomen äännejärjestelmään alkujaan kuulumattomat soinnilliset klusiilit? Toisin kuin Kunnas esittää, hänen huomionsa eivät kyseenalaista eivätkä haastamillään lailla teokseni tässä puheena olevassa kohdassa havainnollistettuja karjalan perinnäisen murrejaon äänteellisiä kriteereitä tai Jyskyjärven kylämurteen kuulumista vienankarjalaismurteisiin.

Sama murteensisäisen variaation merkitystä selvittävä oikaisu koskee kahta muutakin Kunnaksen kritiikin aihetta. Näistä ensimmäinen on se, josta hän kirjoittaa näin (s. 449):

Esitellessään karjalan ja suomen astevaihtelun eroja sivuilla 42 ja 43 Sarhima käyttää lähteenään Kettusen (1960) teosta, mikä on ongelmallista, sillä Sarhimaan käsitys karjalasta on erilainen kuin Kettusen: Kettunen erottaa aunuksenkarjalan ja varsinaiskarjalan omiksi kielikseen. Sarhimaan kuvaus joistakin astevaihtelutapauksista poikkeaa siitä, mitä Kettunen ja myöhemmin Zaikov (1987) ovat esittäneet – esimerkkinä *usson* : *uššon* (s. 43), jonka Sarhima yleistää koko karjalaa koskevaksi, mikä ei aiemman

tutkimuksen valossa päde kaikkiin karjalan varieteetteihin (ks. Kettunen 1960: 8; Zaikov 1987: 31).

Karjalassa tosiaankin on murteita, joissa suomea laajempi astevaihtelu *-sk-*yhtymän osalta ei toteudu, ja suomessa taas on alaturteita, muiden muassa Kymenlaakson murteet ja kaakkoismurteet, joissa se toteutuu. Variaatiosta huolimatta itämerensuomalaisen kielten tutkimuksessa noudatetussa taksonomiassa *-sk-*yhtymän astevaihtelemattomuus suomessa ja astevaihtelunalaisuus karjalassa on yksi näiden kielten morfofonologisen vaihtelun eroista.

Edellä siteeraamassani kohdassa on arvioissa kolme muutakin virhettä. Ensinnäkään en ole viitannut Kettuseen sivulla 42, jolla kerron astevaihtelusta, vaan yhdessä lauseessa sivulla 43. Havainnollistaakseni lukijalle, miten *-sk-*yhtymän astevaihteluttomuus ja astevaihtelunalaisuus kielessä näkyy, annan siinä yhteydessä yhden ’uskoa’-verbin vahva-asteisen (*uskuo*) ja yhden heikkoasteisen taivutusmuodon kaksi äänteellistä varianttia (*usson/uššon*). Toiseksi Kunnas siteeraa merkintätavakseni virheellisesti *usson : uššon*; näin merkiten ei ole tapana esittää variantteja vaan samaan paradigmaan kuuluvia muotoja.

Kolmanneksi, toisin kuin Kunnas väittää, Kettunen ei pitänyt livvinkarjalaa ja varsinaiskarjalaa erillisinä kielinä. Hän puhuu systemaattisesti karjala-aunuksesta ja toteaa eksplisiittisesti (1960: 1), että aunus (siis livvinkarjala) on yksi karjalan murteista. Kettusen ”käsitys karjalasta” on siis täysin sama kuin teoksessa esittämäni, hän vain käyttää oman aikansa nimityksiä ja minä oman aikani.

Kunnaksen seuraava kielensisäiseen variaatioon takertuva kriittinen huomautus liittyy *-vA-*suffiksilliseen partisiippiin, jota käytän esimerkkinä karjalan ja suomen morfologisista eroista. Kerron luvussa 2, että karjalassa ei ole sellaisia *-vA-*suffiksillisia partisiippeja kuin vaikkapa

sanaliitossa *lentävä lautanen* esiintyvä partisiippimuoto vaan karjalassa puhutaan *lentäjä lautasesta*. Aktiivin 1. partisiipin tunnus ei siis karjalassa ole *-vA* vaan *-jA* tai *-i*. Kunnas huomauttaa (s. 449), että ”aiemman tutkimuksen perusteella *-vA-*suffiksillista partisiippiä käytetään ainakin vienalaismurteiden passiivin partisiippimuodoissa (esim. *on lähettävä matkah*, Zaikov 2013: 202)”.

Kunnaksen valitsema esimerkki on epäonnistunut. Aiemman tutkimuksen valossa *olla-*verbistä ja passiivin 1. partisiipista muodostuvat nesessiivirakenteet eivät ole kuuluneet puhutun vienankarjalan syntaktiseen systeemiin ainakaan kovin kauan. Yhtään ainoaa tämän rakenteen esiintymää ei osunut monta tuhatta karjalaista nesessiivirakenteiden esiintymää käsittäneeseen väitöskirjakorpukseeni, jonka kokosin kaikista Suomessa ja Venäjällä julkaistuista karjalan tekstinäytteistä, eräiden Karjalan tiedekeskuksen arkistoon sisältyvien haastattelukokoelmien litteraatioista sekä 1980- ja 1990-luvun vaihteessa Karjalan tasavallassa ja Tverin alueella tekemistäni lähes 60 haastattelusta.² Zaikovin teos (2013), johon Kunnas tässä viittaa, on vienankarjalan normittava kieliopin kokonaiskuvaus, jonka tarkoitus on vakiinnuttaa kirjalliseen käyttöön tiettyjä kieliopillisia muotoja. Jotkut normitettuun vienankarjalaan valituista muodoista ovat suomen antaman mallin pohjalta syntyneitä tai luotuja. Yksi tällainen lienee Kunnaksen esimerkissä esiintyvä partisiippirakenne.

Kunnaksen tavoittelemaksi esimerkiksi olisi tässä sopinut nesessiivisen verbi-rakenteen asemesta vaikkapa *lugiettava kniiga* ’luettava kirja’. Siinäkin tapauksessa oikaistavaa olisi ollut. Ensinnäkin käsittelem tässä kohdassa siis aktiivin 1. partisiippia, jonka tunnus on suffiksi *-vA* (vrt. sm.

2. Ks. karjalan nesessiivirakenteiden systeemistä Sarhimaa (1999: 103–120); petroskoilaiset arkistolähteet on listattu samassa teoksessa (s. 336).

luke-va), Kunnas taas viittaa arvioissaan passiivin 1. partisiippiin, jonka tunnus ei karjalassakaan ole *-vA*, kuten hän esittää, vaan *-ttA-vA* (vrt. sm. *lue-tta-va*). Toiseksi kaikista olemassa olevista 12 deskriptiivisestä karjalan murrekieliopista vain kolme (Genetz 1870, 1880, 1884) mainitsee *-vA*-tunnuksellisen aktiivin 1. partisiipin, ja kaikista seitsemästä normatiivisesta kieliopista sen mainitsee ainoastaan yksi (Ahtia 1938; ks. tarkemmin Novak, Penttonen, Ruuskanen & Siilin 2018, painossa). Karjalassa on siis aktiivin 1. partisiipinkin osalta sellaista sisäistä variaatiota, jota ei ole ollut tarpeen nostaa esiin esiteltäessä karjalan ja suomen eroja yleisellä ja riittävän yleistajuisella tavalla.

Kunnas kritisoi myös teoksessa esittämäni livvinkarjalan kielihistoriallista taustaa (s. 449):

Livvin- ja varsinaiskarjalan eroja käsitellessään Sarhimaa toteaa (s. 44), että livvinkarjala, samoin kuin lyydi, pohjautuvat vahvasti vepsään. Vastikään lyydiläiskysymyksestä väitellyt Miikul Pahomov (2017) katsoo, että livvinkarjalan substraattikieli olisi ennen muuta varhaislyydi, ei vepsä.

Tieteellisen keskustelun luonteeseen kuuluu itsekorjautuvuus: kun joku tutkija tutkimustulostensa pohjalta ja vakuuttavasti argumentoiden esittää sellaista uutta tietoa, joka haastaa tiedeyhteisön näkemyksen jossakin asiassa, on se tiedeyhteisössä alku keskustelulle. Keskustelu voi johtaa yhteisön kannan tarkistamiseen tai muuttamiseen. Pahomovin (2017) oppihistoriallinen väitöskirja (joka tarkastettiin sen jälkeen, kun olin jo jättänyt *Vaietut ja vaiennetut* painoon) on juuri tällainen keskustelun avaaja, ei sellaisenaan mikään itseltään selvä tieteellisen paradigman kaataja. Siihen saakka, kun tiedeyhteisö on keskustelunsa käynyt ja johonkin tulokseen tullut, itämerensuomalaisten kielten tutkimuksen vallitseva kanta on, että livvin-

karjalan substraattikieli on ollut vepsä. Yksi asiasta mahdollisesti käytävässä keskustelussa keskeinen, mielessä pidettävä tosiasia on se, että kuten teoksessanikin selitän (s. 32–33), ei ole lainkaan yksiselitteistä, mistä alkaen oikeastaan voimme puhua esimerkiksi juuri itäisistä itämerensuomalaisista kielistä niiden nykyisillä nimityksillä.

Nykyiset kielten nimitykset ja se, missä määrin niiden ja menneisyydessä puhuttujen kielimuotojen välille voi vetää yhtäläisyysmerkkejä, liittyy myös Kunnaksen huomautukseen, etten mainitse sivulla 34 kveenä ja meänkieltä, ja siitä seuraavaan päätelmään, että pitäisin niitä suomen kielen murteina. Kerron tuossa kohdassa itämerensuomaisten kielten kehittyneen myöhäiskantasuomesta. En mainitse kveenä ja meänkieltä, koska ne eivät syntyneet myöhäiskantasuomen pohjalta vaan ovat kehittyneet kieliksi identiteettipoliittisen heräämisen kautta paljon myöhemmin.

Vaikka muutakin oikaistavaa vielä löytyy, haluan lopuksi huomauttaa vain kahdesta sellaisesta arvioissa esitetystä seikasta, jotka koskevat muuta kuin karjalan kieleen liittyviä virheellisiä kommentteja. Ensinnäkin Esa Anttikosken (2000) ”vertaisarvioimatonta kirjoitusta kulttuurilehti *Careliassa*” ei ole pelkkä lehti-juttu vaan asianmukaisesti identifioidun arkisto- ja tutkimuslähteiden huolelliseen analyysiin perustuva artikkeli, joka valottaa muutoin tutkimatonta osa-aluetta Suomen karjalankielisten karjalaisten historiassa. Toiseksi, toisin kuin Kunnas kirjoittaa, en ole ”väittänyt”, että kaikki karjalankieliset olisivat aina kokeneet syrjintää tai koulukiusaamista. Totean siinäkin kohdassa (s. 119), johon Kunnas kritisoidessaan viittaa, että poikkeuksia oli. Olen vieläpä maininnut tuossa yhteydessä nimenomaan Valtimon karjalaiset ja sen, että heitä – kuten Kunnas huomauttaa – suojasi tuon karjalaisyhteisön koko.

Kunnaksen moite (s. 452), että esittäisin ”monia väitteitä perustelematta niitä lähde-

viitteillä” on täysin asiaton ja harhaanjohtava ja antaa väärän kuvan teoksestani. Yleistajuisiksi tietokirjaksi siinä on viitattu lähteisiin huomattavan paljon, mistä kertoo esimerkiksi se, että lähdeluettelossa on yli 200 nimikettä. Viitteitä käytän tekstissä runsaasti myös siksi, että *Vaietut ja vaiennetut* on ylipäänsä ensimmäinen Suomen karjalankielisiä karjalaisia esittelevä tietoteos. Se sekä esittää uutta tietoa että kokoaa tähän asti kirjallisuudessa hajallaan ollutta tutkimusta, johon lukija saattaa haluta tutustua tarkemminkin.

Teoksessani käsiteltäviä aiheita on paljon, ja kieltä koskeva osa on lyhyt, vain kahdeksan sivua. Lähes kolmesataasivuisesta laajuudestaan huolimatta teokseen ei olisi ollut mahdollista sisällyttää sellaisia perusteellisia kielitieteellisiä selityksiä kuin olen edellä antanut oikaistessani Kunnaksen kriittisiä huomautuksia, joissa hänen asiantuntemuksensa karjalan kielestä pettää ja joihin hänen arvionsa kompastuu. Lisäksi moni arvion kohta viittaa siihen, että Kunnas on lukenut tekstiäni huolimattomasti. Näin hän tulee antaneeksi virheellisen kuvan siitä, mitä tosiasiassa olen kirjoittanut. Tieteellisiin pelisääntöihin kuuluu se, että kritiikki perustuu faktoihin, ei satunnaisiin huomioihin, jotka kaiken lisäksi eivät pidä paikkaansa.

ANNELI SARHIMAA
sukunimi@uni-mainz.de

Kirjoittaja on karjalan kielen tutkija sekä Pohjois-Euroopan ja Baltian kielten ja kulttuurien professori Mainzin yliopistossa.

Lähteet

- AHTIA, EDVARD VILHELM 1938: *Karjalan kielioppi, I osa, Äänne- ja sanaoppi*. Suojärvi: Karjalan kansalaisseura.
- ANTTIKOSKI, ESA 2000: Karjalan kirjakielikysymys Suomen karjalaisliikkeen toiminnassa. – *Carelia* 9 s. 36–41.
- ERKKILÄ, RIKU 2018: Uusi väline kielten tilan arviointiin. [Arvio teoksesta Johanna Laakso, Anneli Sarhima, Sia Spiliopoulou Åkermark & Reetta Toivanen: *Towards openly multilingual policies and practices. Assessing minority language maintenance across Europe.*] – *Virittäjä* 122 s. 145–149. <https://doi.org/10.23982/vir.65727>.
- GENETZ, ARVID 1870: Kertomus Suojärven pitäjästä ja matkustuksistani siellä v. 1867. – *Suomi* 8 s. 201–275. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- 1880: *Tutkimus Venäjän Karjalan kielestä. Kielennäytteitä, sanakirja ja kielioppi*. Suomi 2:14. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- 1884: *Tutkimus Aunuksen kielestä. Kielennäytteitä, sanakirja ja kielioppi*. Suomi 2:17. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- GRANS, LISA 2012: *Legal and institutional framework analysis. Karelian and Estonian in Finland. Working papers in European language diversity 10*. Wien: ELDA. <https://phaidra.univie.ac.at/o:104756>.
- KETTUNEN, LAURI 1960: *Suomen lähisukukielten luonteenomaiset piirteet*. Suomalais-Ugrilaisen Seuran Toimituksia 119. Helsinki: Suomalais-Ugrilainen Seura.
- KOIVISTO, VESA – NUOLIJÄRVI, PIRKKO 2017: Kielellisten oikeuksien puolesta. – *Karjalan Heimo* 9–10/2017 s. 147.
- KUNNAS, NIINA 2018: Tuoretta tietoa Suomessa puhuttavasta karjalan kielestä. [Arvio teoksesta Anneli Sarhima: *Vaietut ja vaiennetut. Karjalankieliset karjalaiset Suomessa.*] – *Virittäjä* 122 s. 447–454. <https://doi.org/10.23982/vir.69682>.
- LAAKSO, JOHANNA – SARHIMAA, ANNELI – SPILIOPOULOU ÅKERMARK, SIA – TOIVANEN, REETTA 2016: *Towards openly multilingual policies and practices. Assessing minority language maintenance across Europe*. Bristol: Multilingual Matters.

- NOVAK, IRINA – PENTTONEN, MARTTI – RUUSKANEN, ALEKSI – SIILIN, LEA 2018 (painossa): *Karjala kieliopeissa. Fonetiikan ja morfologian vertaileva tutkimus*. Petroskoi: Venäjän tiedeakatemian Karjalan tiedekeskus.
- ПАХОМОВ, МИКУЛ 2017: *Lyydiläiskysymys. Kansa vai heimo, kieli vai murre?* Helsinki: Helsingin yliopisto & Lyydiläinen Seura.
- SARHIMAA, ANNELI 1999: *Syntactic transfer, contact-induced change, and the evolution of bilingual mixed codes. Focus on Karelian-Russian language alternation*. Studia Fennica Linguistica 9. Helsinki: Finnish Literature Society.
- 2011: *The Karelian language in Finland. An overview of a language in context*. WPELD 3. Wien: ELDIA. <https://phaidra.univie.ac.at/o:102613>.
- 2013: *Karjalan kieli Suomessa. ELDIA-projektin tuloksia*. Studies in European Language Diversity 27.1. Wien: ELDIA. https://phaidra.univie.ac.at/detail_object/o:409753.
- 2015: *Karelian in Finland. ELDIA case specific report*. Studies in European Language Diversity 27. Wien: ELDIA. <https://phaidra.univie.ac.at/o:471733>.
- 2017: *Vaietut ja vaiennetut. Karjalankieliset karjalaiset Suomessa*. Tietolipas 256. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- ZAIKOV, PEKKA 2013: *Vienankarjalan kielioppi. Lisänä harjotuksia ja lukemisto*. Helsinki: Karjalan Sivistysseura ry.

KIELITIETEEN KENTILTÄ

Avarammille aloille – rajatta ja esteettä

Professori Liisa Tiittulan juhlaseminaari

Saksan kielen professori Liisa Tiittulan juhlaseminaari järjestettiin 26. lokakuuta Helsingin yliopistossa. Tiittula on toiminut urallaan Helsingin yliopistossa (2010–2018) ja Tampereen yliopistossa (1995–2010) sekä Helsingin kauppakorkeakoulussa (1975–1995) ja vaikuttanut suomalaisen kielen- ja kääntämisen tutkimuksen kentällä laajasti. Hänet tunnetaan monipuolisena ja rajoja rikkovana saksan kielen

ja kulttuurin sekä kääntämisen tutkijana ja opettajana, joka on tehnyt tiiviisti yhteistyötä myös fennistien, erityisesti professori Pirkko Nuolijärven, kanssa (esim. Nuolijärvi & Tiittula 2000b; Tiittula & Nuolijärvi 2013). Tiittulan merkitys suomalaiselle kääntämisen tutkimukselle ja kääntäjien koulutukselle on ollut huomattava, ja hän on aina korostanut myös suomen kielen osaamisen tärkeyttä, kuten juhla-